

'Mooiste plek denkbaar voor vogelzang'

Hortus Festival: Meer concerten en kinderactiviteiten

De vijftiende editie van het Hortus Festival, klassieke concerten in botanische tuinen, staat in het teken van de dood. 'Die is al eeuwen een grote inspiratiebron.'

[Erik Voermans](#) • Uit de krant van 23 juli 2018

Het Parool

→ Maarten van Veen: 'Tachtig procent van de bezoekers komt elk jaar terug, onder wie verdraaid veel jonge mensen.' ©Anne Meyer Fotografie

Vijftien zomers lang is [Maarten van Veen](#), pianist en artistiek leider van het Doelen Ensemble, nu alweer de drijvende kracht achter het Hortus Festival, een muziekfeest zoals er geen ander bestaat. "In al zijn eenvoud was het oorspronkelijke idee van William Raaijman, met wie ik het Hortus Festival heb opgezet, natuurlijk briljant. Concerten in botanische tuinen! Dat zijn niet alleen prachtige, sfeervolle plekken, waar je bent omringd door natuur, maar er is ook al een infrastructuur. Er zijn kassa's, er is catering, dus van die hele overhead heb je geen last. Je hebt alleen een bestuur nodig en wat mensen die dingen regelen."

"We houden het nu al moeiteloos vijftien jaar vol en we hebben een trouw publiek. Tachtig procent van de bezoekers komt elk jaar terug. Het leuke is dat daar verdraaid veel jonge mensen tussen zitten, naast het vertrouwde grijze klassiekeconcertpubliek en de avonturiers."

Van Veen spitst zijn programma's toe op kamermuziek uit de negentiende en begin twintigste eeuw, die altijd wordt gespeeld op Érardpiano's en strijkinstrumenten met darmsnaren. Terug naar de oerklank, noemt Van Veen dat.

"Ravel, Debussy, Liszt, Wagner - iedereen speelde in die tijd op een Érard. Brahms stuurde zijn moderne vleugel zelfs naar de leverancier terug met de woorden: 'Ich kann meine Musik darauf nicht spielen.' En Olivier Messiaen, van wie we dit jaar zijn Quatuor pour la fin du temps spelen, hoorde toen hij als docent verbonden was aan het Conservatoire Nationale de Paris voortdurend Érards om zich heen. Ze gebruikten daar geen Steinways."

"Het frappante is dat de volle akkoorden in het Quatuor op een Érard een vanzelfsprekende doorschijnendheid krijgen die op moderne vleugels moet worden bevochten. Datzelfde geldt voor de lage basnoten in Rachmaninoffs Dodeneiland, dat we ook in de tuinen gaan spelen. Op een Steinway klinkt het in de laagte meestal troebel, terwijl de benodigde helderheid op een Érard er wel meteen is."

Festivalgevoel benadrukken

Vijftien jaar Hortus Festival is een jubileum. Dat viert Van Veen op een bijzondere manier: hij heeft de opzet helemaal omgegooid. "De voorgaande jaren duurde het festival zes weken. Dat hebben we ingekort tot drie. Dan kun je het festivalgevoel ook meer benadrukken. We hebben niet meer zes weken lang één avondconcert per week, maar hele festivaldagen met gratis mini-optredens, een componeerworkshop voor kinderen en zowel een middag- als avondconcert. Er is ook een locatie bij gekomen. Voor het eerst gaan we concerten geven in de Zweedse Kerk, een binnentuin in hartje Rotterdam."

Daarnaast kan iedereen terecht in de oranje- en palmenkassen van de Hortus Botanicus in Amsterdam, de Oude Hortus in [Utrecht](#), Hortus Botanicus in Leiden en het Belmonte Arboretum in [Wageningen](#).

Het centrale stuk is dit jaar death speaks van de Amerikaanse componist David Lang. "Hij heeft daarvoor teksten uit liederen van Schubert gebruikt, waarin de dood rechtstreeks tot ons spreekt. Denk aan het lied Der Tod und das Mädchen, waarin de dood zelfs zalvend en verleidelijk klinkt. Daarnaast speelt het Ragazze Kwartet Black Angels van George Crumb en Schuberts strijkkwartet Der Tod und das Mädchen, we doen de Winterreise, met Bobby Mitchell speel ik de versie voor twee piano's van Le sacre du printemps, Cora Burggraaf zingt Mahlers Kindertotenlied en we brengen In grosser Sehnsucht, de liederencyclus van Klas Torstensson."

"De dood is voor ons een grens," zegt Van Veen, "en misschien daarom al eeuwenlang een grote inspiratiebron voor zo veel componisten. De dood heeft de mooiste muziek opgeleverd."

Geen grenzen

"Dat maakt Messiaens Quatuor pour la fin du temps ook zo indrukwekkend. Hij laat daarin vogelzang horen en vogels trekken zich niets van grenzen aan. Ze staan ook dicht bij God, althans naar het idee van de componist. En ongetwijfeld was dat zijn manier om in elk geval in de geest te ontsnappen aan het concentratiekamp waar hij dat stuk schreef. En is er een mooiere plek denkbaar dan een botanische tuin om die zingende vogels te laten horen?"

Hortus Festival, van 25 juli tot en met 11 augustus in Hortus Botanicus, Amsterdam; Oude Hortus, Utrecht; Hortus Botanicus, Leiden; Belmonte Arboretum, Wageningen; Zweedse Kerk, Rotterdam. Zie voor het programma: www.hortusfestival.nl